

Valvontahuomioita 2025

Vuonna 2024 konkurssiasiamiehen toimisto koosti tiedotteen valvontatyössä havaituista puutteista. Tiedote jaettiin konkurssipesiä hoitaville pesähoitajille. Vastaavasti vuoden 2025 valvontahavainnoista on nyt laadittu yhteenveto. Osa huomioista on samoja kuin edellisenä vuonna.

1. Kostiin lisättävät asiakirjat

Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain perusteella pesähoitajalla on velvollisuus tallentaa viivytyksettä Kostiin konkurssipesän hallinnon ja saneerausmenettelyn valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tiedoista ja asiakirjoista, jotka pesähoitajan ja selvittäjän on tallennettava Kostiin, säädetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella.

Kosti-järjestelmän teknisistä ongelmista huolimatta viime vuoteen verrattuna on ollut havaittavissa selkeä parannus asiakirjojen Kosti-tallennuksissa. Asiakirjapuutteita ei ole enää siinä määrin kuin aikaisemmin. Edelleen puutteita kuitenkin on, joten konkurssipesiä hoitavien olisi hyvä tarkistaa, että Kostiin lisätään kaikki konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetussa asetuksessa luetellut asiakirjat.

2. Vuosiselonteko

Konkurssilain 14 luvun 11 §:n mukaan pesähoitajan on laadittava vuosittain selonteko konkurssipesän hallinnosta, jollei selontekoa ole velkojainkokouksen päätöksen mukaan laadittava useammin. Vuosiselonteko on laadittava konkurssin alkamiskuukautta vastaavan kuukauden loppuun mennessä.

Valvontatyössä ja konkurssipesien hallinnon tarkastuksissa on edelleen ollut havaittavissa, että kaikki pesähoitajat eivät laadi vuosiselontekoa vuosittain. Toisinaan vuosiselonteosta puuttuu tilityslaskelma. Edelleen valitettavan usein vuosiselontekoja laaditaan myöhässä. Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että vuosiselonteossa on oltava arvio konkurssin todennäköisestä päättymisajankohdasta ja perustelut arviolle. Vuosiselontekojen tarkoituksena on jakaa konkurssipesän asianosaisille ja konkurssiasiamiehelle tietoa pesän vaiheista, joten tämän lakisääteisen veloitteen merkitystä ei voida liiaksi korostaa.

3. Konkurssin jatkosta päättämisen pitkittyminen / velkojainkokous

Konkurssilain 15 luvun 6 §:n mukaan ensimmäinen velkojainkokous on pidettävä kahden kuukauden kuluessa pesäluettelon valmistumisesta ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta, jollei kokouksen pitäminen ole erityisestä syystä tarpeetonta. Syy kokouksen pitämättömyydelle voi olla esim. se, että konkurssi tulee raukeamaan varojen

puutteessa, tai että velallinen pakoilee eikä pesäluetteloa ole voitu laatia kuuden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta.

Valvontatyössä on havaittu, että konkurssesja saatetaan pitää vireillä pitkäänkin ilman, että velkojainkokousta kutsuttaisiin koolle. Mikäli kokouksen pitämättä jättämiselle on selkeä hyväksyttävä syy, näin voidaan toimia. Jos kuitenkin konkurssin jatkosta päättäminen venyy eikä raukeaminen ole selvää, on velkojainkokous järjestettävä.

4. Velkojainkokouksen toimittaminen

Konkurssilain 15 luvun 8 §:n mukaan ennen valvontapäivää pidettävän velkojainkokouksen kutsu on toimitettava tiedossa oleville velkojille ja velalliselle. Lisäksi pesänhoitajan on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle (ORK) valvontaa edeltävästä velkojainkokouksesta.

Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 4 §:n 3 momentin mukaan ORK:n on merkittävä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin pesänhoitajan ilmoittaman velkojainkokouksen aika ja paikka. Mainitut tiedot on merkittävä rekisteriin viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta. Konkurssiasiamiehen toimiston valvontatyössä on havaittu, että ennen valvontapäivää pidettävästä velkojainkokouksesta ei aina ole muistettu tehdä ilmoitusta ORK:lle. Ilmoituksen tekeminen ORK:lle tapahtuu Kostissa ”Ilmoitukset oikeusrekisterikeskukselle”-välilehden kautta. Lisäksi Kostiin tulee tallentaa itse kokouksenasiakirja. Todettakoon, että jos velkojainkokouksesta ei ole ilmoitettu ORK:lle säädetyssä ajassa, ei kokousta ole kutsuttu laillisesti koolle.

Valvontapäivän jälkeen pidettävän velkojainkokouksen kokouksen kutsu toimitetaan niille velkojille, joilla on oikeus käyttää velkojien päätösvaltaa sekä velalliselle. Kutsu on toimitettava menettelyn osapuolille riittävän ajoissa. Valvonnan jälkeen pidettävästä kokouksesta Kostiin merkitään tiedot ”Perustiedot”-välilehdelle, minkä lisäksi kokouksen kutsu tallennetaan asianhallintajärjestelmään. Valvonnan jälkeen pidettävästä velkojainkokouksesta ei tehdä ilmoitusta ORK:lle.

5. Lopputilityksen hyväksyminen

Konkurssilain 19 luvun 1 §:n mukaan, kun konkurssipesä on selvitetty ja pesään kuuluva omaisuus muutettu rahaksi, pesänhoitajan on laadittava lopputilitys. Lopputilitys on hyväksyttävä velkojainkokouksessa, minkä jälkeen pesänhoitajan on ilmoitettava lopputilityksen hyväksymisestä ORK:lle. Ilmoitus tehdään Kostissa ”Ilmoitukset oikeusrekisterikeskukselle”-välilehden kautta.

Toisinaan ilmoitus ORK:lle lopputilityksen hyväksymisestä unohdetaan tehdä. Tästä seuraa se, että menettely näkyy virheellisesti Kostissa edelleen vireillä olevana konkurssina. Tästä syystä on tärkeää, että konkurssipesiä hoitavat muistaisivat tehdä lopputilityksen hyväksymisilmoituksen sekä tavallisissa konkurssipesissä että julkisselvityspesissä.

6. Pesänhoitajan ja julkisselvittäjän palkkioista

Yleisesti palkkiolaskuista

Pesänhoitajan palkkiosta päättävät joko velkojat tai tuomioistuin. Julkisselvityksessä olevissa konkurssipesissä julkisselvittäjän palkkiosta päättää konkurssiasiamies. Missään tilanteessa pesänhoitaja ei voi itse päättää palkkiostaan tai nostaa palkkiotaan ilman em. tahojen lupaa.

Yleensä ensimmäisessä velkojainkokouksessa päätetään pesänhoitajan palkkion perusteista ja hyväksytään I-vaiheen palkkio. Lisäksi kokouksessa tyypillisesti annetaan valtuutus nostaa palkkioennakkoja II- vaiheen palkkiosta. Palkkioiden hyväksymistä ja ennakkopalkkioiden nostamista koskevat päätökset tulee kirjata selkeästi velkojainkokouksen pöytäkirjaan tai muun päätöksentekomenettelyn päätökseen. Asiakirjoista tulee myös ilmetä, mitä on päätetty erillistoimenpidepalkkioiden perusteista ja nostamisesta. Konkurssiasiamiehen toimiston valvonnassa on havaittu, että joskus myös erillistoimenpidepalkkioista on nostettu ennakkoja, vaikka lupaa tällaiseen menettelyyn ei ilmene kokouspöytäkirjasta tai muun päätöksentekomenettelyn päätöksestä.

Lisäksi todettakoon, että palkkiolaskutuksen tarkkuuteen olisi hyvä kiinnittää huomiota. Palkkiolaskut pitää eritellä niin, että laskusta ilmenee toimenpiteisiin käytetty aika, laskutusperuste ja toimenpiteen tekijä. Erillistoimenpiteet tulee eritellä omille laskuilleen. Pesänhoitajan palkkiota koskevassa suosituksessa nro 13 luetellaan esimerkkejä erillistoimenpiteistä. Myös tutkintapyynnön laatimisesta aiheutuva palkkio ja kulut tulee esittää omalla laskullaan. Pesänhoitajan palkkiolaskut tallennetaan Kostiin.

Raukeavat pesät

Varattomana raukeavissa konkurssipesissä on ollut havaittavissa, että pesänhoitajat eivät aina esitä syitä sille, miksi palkkioesitys ylittää suosituksen mukaisen 2.500–3.500 euron vertailupalkkion. On tärkeää, että palkkioesityksessä tuodaan oma-aloitteisesti esiin palkkioon vaikuttavat määräytymis- ja korotusperusteet, jolloin säästytään lisäselvityksiltä.

Julkisselvityspesät

Konkurssin jatkuessa julkisselvityksessä pesänhoitajan palkkiosta päättää tuomioistuin, mikäli velkojat eivät ole tehneet palkkiopäätöstä. Konkurssipesästä ei voida nostaa pesänhoitajan palkkiota, jos siitä ei ole velkojien tai tuomioistuimen päätöstä.

Konkurssilain 11 luvun 3 §:n mukaan julkisselvityksestä aiheutuvat konkurssimenettelyn kustannukset maksetaan valtion varoista siltä osin kuin konkurssipesän varat eivät riitä niihin. Korvauksesta päättää konkurssiasiamies. Konkurssiasiamies päättää sekä niistä julkisselvittäjän palkkioista ja kuluista, jotka maksetaan konkurssipesästä, että niistä palkkioista, jotka maksetaan valtion varoista.

Lähtökohtana on, että julkisselvittäjän palkkiot maksetaan konkurssipesästä, mikäli pesässä on varoja. Jos julkisselvittäjä esittää palkkiota maksettavaksi konkurssipesästä, hänen tulee lähettää palkkiolaskunsa konkurssiasiamiehen toimistoon hyväksyttäväksi. Konkurssiasiamiehen toimistossa laaditaan erillinen päätös julkisselvittäjän oikeudesta nostaa palkkio pesän varoista.

Julkisselvittäjän palkkion osalta tulee noudattaa julkisselvityksessä noudatettavista periaatteista 15.5.2023 annettua ohjetta. Ohessa on linkki mainittuun ohjeeseen: <https://www.konkurssiasiamies.fi/konkurssi-ja-yrityssaneeraus/julkisselvitys/>

Julkisselvitystä koskevan ohjeen mukaan julkisselvittäjän tulee kahdesti vuodessa esittää konkurssiasiamiehelle eritelty lasku toimenpiteistään ja kuluistaan. Laskua ei kuitenkaan tarvitse esittää ennen kuin laskun määrä ylittää 1.000 euroa (ilman arvonalisäveroä). Erillistoimenpiteet tulee esittää omina laskuinaan. Erittelystä tulee ilmetä toimenpiteiden tekijä, tuntihinta, aika ja toimenpiteisiin käytetyn ajan kokonaismäärä kyseisellä laskutusjaksolla.

Valvontatyössä on huomattu, että toisinaan julkisselvityksissä laskutusväli venyy liian pitkäksi. Jotta julkisselvityskustannusten seuranta olisi konkurssiasiamiehen toimistossa riittävän ajantasaista, olisi laskutuksen hyvä toteutua edellä kuvatulla tavalla.

Niissä tilanteissa, joissa konkurssipesässä ei ole riittävästi varoja julkisselvittäjän palkkion ja kulujen maksamiseksi, palkkio maksetaan valtion varoista. Palkkiolaskua ei tule kuitenkaan syöttää konkurssiasiamiehen toimiston sähköiseen laskutusjärjestelmään ennen kuin konkurssiylitarkastaja on tarkistanut laskun ja antanut laskutusluvan. Tällä etukäteistarkastuksella pystytään välttämään turhien hyvityslaskujen tekeminen.

Julkisselvityksessä olevien pesien vuosiselontekoihin julkisselvittäjän tulee kirjata maksetut palkkiot eriteltysti. Merkintä on tehtävä laskukohtaisesti sekä valtion varoista että pesästä maksetuista palkkioista. Valitettavan usein vuosiselonteissa ei eritellä sitä, onko palkkiot maksettu pesän vai valtion varoista.

Lisäksi todettakoon, että ennen julkisselvityksen päättämistä ja jako-osuuksien maksamista, julkisselvittäjän on huolehdittava siitä, että konkurssipesän varojen salliessa valtiolle maksetaan takaisin sen varoista maksetut julkisselvittäjän palkkiot sekä valtion varoista maksetut kulut kirjanpidon loppuun saattamisesta ja velallisen erityistarkastuksesta.

7. Tutkintapyyntö

Konkurssilain 14 luvun 5 §:n 4 momentin mukaan, jos on syytä epäillä, että velallinen on saattanut syyllistyä velkojia vastaan tehtyyn rikokseen, kirjanpitorikokseen tai muuhun sellaiseen elinkeinotoiminnassa tehtyyn rikokseen, jolla saattaa olla velkojien maksunsaannin tai pesän selvityksen kannalta vähäistä suurempi merkitys, pesänhoitajan tulee tarvittaessa tehdä rikosepäilystä ilmoitus poliisille.

Rikosilmoituksen tekeminen perustuu aina pesänhoitajan tapauskohtaiseen harkintaan. Harkinnassa on otettava huomioon velkojien etu sekä erityisesti se, onko epäilyllä rikoksella velkojien maksunsaannin tai pesän selvittämisen kannalta merkitystä. Jos merkitys on ainoastaan vähäinen, pesänhoitajalla ei ole velvollisuutta tehdä rikosilmoitusta. Tutkintapyyntönsä tekemisestä on julkaistu konkurssiasiamiehen kannanotto 20.2.2025. Ohessa linkki kannanottoon:

<https://www.konkurssiasiamies.fi/konkurssiasiamiehen-kannanotot/pesanhoitajan-velvollisuus-tehda-rikosilmoitus-epaillysta-kirjanpitorikoksesta/>

Varattomissa konkurssipesissä konkurssiasiamies voi harkintansa mukaan määrätä tehtäväksi valtion varoilla velallisen kirjanpidon loppuun saattamisen tai velallista koskevan erityistarkastuksen. Myös konkurssipesä itse tai yksittäinen velkoja voi olla erityistarkastuksen maksaja. Tällöin tarkastuskertomus on apuna rikosilmoitusta harkittaessa ja laadittaessa. Erityistarkastuskertomus tulee rikosilmoituksen liitteeksi.

Mikäli pesänhoitaja tekee havainnon rikosepäilystä ennen erityistarkastuksen suorittamista ja epäillyn velkojille aiheutetun vahingon määrä on huomattava taikka takavarikoitava omaisuus on sen laatuista, että sen rahaksimuutto tai takavarikko on nopeasti toteutettavissa, tulee pesänhoitajan ennen erityistarkastuksen aloittamista keskustella alueellisen talousrikosyksikön päällikön kanssa havaitsemastaan rikosepäilystä. Huomattavana velkojille aiheutettuna vahinkona voidaan pitää ainakin 100.000 euron ylittävää vahinkoa. Talousrikosyksikön päällikön kanssa käydyn keskustelun pohjalta poliisi järjestää tarvittaessa yhteistyöpalaverin, jossa keskustellaan erityistarkastuksen kohdentamisesta rikosvastuun ja velkojille vahinkoa aiheuttaneiden oikeustoimien selvittämisen kannalta olennaisista kysymyksistä.

Poliisilta saadun palautteen mukaan toisinaan on käynyt niin, että pesänhoitaja ei ole ollut yhteydessä poliisiin ennen velallisen erityistarkastuksen tekemistä, vaikka pesänhoitajan tiedossa on ollut epäily taloudellisesti merkittävästä rikoksesta. Lisäksi poliisin mukaan erityistarkastusta ei ole aina suunnattu poliisin toivomalla tavalla tutkintaa tukeviin kysymyksiin.

Konkurssiasiamies kehottaa pesänhoitajia olemaan aktiivisemmin yhteydessä poliisiin. Lisäksi pesänhoitajien on tärkeää kiinnittää huomiota tutkintapyynnön laatuun. Konkurssiasiamiehen toimiston sivuilla on tutkintapyynnön malli, jota poliisi toivoo käytettävän. Malli on verkkosivuilla täytettävänä tiedostona (zip tiedostosta avautuu word).

Kosti-asetuksen mukaan Kostiin tulee tallentaa ilmoitus konkurssilain 14 luvun 5 §:n 4 momentissa tarkoitettu ilmoitus rikosepäilystä. Tältä osin huomautettakoon, että asiakirja tulee tallentaa Kostiin asiakirjatyypillä ”rikosasiakirja”. Tällöin asiakirjan näkyvyys on rajoitettu ja asiakirjan näkee ainoastaan pesänhoitaja itse ja konkurssiasiamiehen toimiston virkamiehet. Mikäli tutkintapyyntö tallennetaan Kostiin jollain muulla asiakirjatyypillä, asiakirja näkyy kaikille menettelyn osapuolille

8. Muuta

Henkilötiedoista

Henkilötietojen käsittelylle tulee olla laillinen peruste. Henkilötietojen käsittely tarkoittaa kaikkia toimia, joita henkilötiedoille tehdään. Henkilötietojen käsittelyä on mm. tietojen kerääminen, tallentaminen, käyttäminen, luovuttaminen ja poistaminen.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyy olennaisena periaatteena tietojen minimointi. Vain tarkoitukseen tarpeellisia ja olennaisia tietoja saa kerätä ja käsitellä. Arkaluonteisten tietojen käsittely on lähtökohtaisesti kielletty. Arkaluonteisten tietojen käsittely on kuitenkin sallittua mm. lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Lähestulkoon kaikki konkurssipesässä laadittavat asiakirjat sisältävät henkilötietoja. Huomautettakoon, että Kosti-lain 5 §:n 2 momentin mukaan Kostiin tallennettavat henkilötiedot saavat sisältää velallisen tai sen edustajan terveydentilaa tai velallisen toiminnassa tapahtuneita rikoksia tai rikkomuksia koskevia tietoja, jos ne ovat konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyn tai sen valvonnan kannalta välttämättömiä.

Pesänhoitajalla on velvollisuus laatia velallisselvitys, jossa tulee arvioida konkurssin syitä. Toisinaan pesänhoitajat kirjaavat velallisselvitykseen konkurssin syiksi hyvinkin arkaluonteisia

tietoja ja tarpeettoman laajasti. Yksityiskohtaiset kuvaukset velallisen terveydentilasta tai perhe-elämästä eivät ole tarpeen eikä niitä tule kirjata velallisselvitykseen.

Muu päätöksentekomenettely

Konkurssissa velkojat käyttävät päätösvaltaansa pääasiassa velkojainkokouksissa. Päätöksenteko on kuitenkin mahdollista myös muussa päätöksentekomenettelyssä. Konkurssilain 15 luvun 2 momentin mukaan pesänhoitaja voi pyytää velkojia ilmoittamaan päätöksentekoa varten kantansa kirjallisesti tai sähköisenä viestinä taikka muulla tarkoitukseen soveltuvalla tavalla asiassa, joka muutoin olisi käsiteltävä velkojainkokouksessa. Määräaika kannan ilmoittamiselle ei saa olla kahta viikkoa lyhyempi, jollei asian kiireellisyys edellytä muuta. Myös velalliselle on varattava tilaisuus ilmoittaa kantansa asiassa. Muussa päätöksentekomenettelyssä syntynyt päätös ja sen ajankohta on ilmoitettava ainakin kantansa ilmoittaneille velkojille sekä velalliselle.

Konkurssiasiamiehen toimiston valvontatyössä on havaittu, että joskus esim. vuosiselontekoihin on sisällytetty kannanottotiedusteluja, joita voidaan pitää velkojien muun päätöksentekomenettelyn esityksinä. Tällainen menettelytapa ei ole suositeltavaa, koska asiakirjan otsikosta ei pystytä päättelemään, että asiakirja sisältää selonteon lisäksi päätöksenteon esityksiä.

Julkisselvityksen lopputilitysasiakirjat

Julkisselvityksen päättyessä julkisselvittäjän tulee laatia konkurssiasiamiehelle loppuselonteko, tilityslaskelma ja tarvittaessa jako-osuuskaskelma. Lopputilitysasiakirjoja ei tule tallentaa Kostiin ennen kuin asiakirjat on tarkistettu ja hyväksytty konkurssiasiamiehen toimistossa. Asiakirjoihin saatetaan tehdä korjauksia, joten ennakkotarkastuksella pystytään välttämään turhat tallennukset ja virheellisen tiedon leviäminen.

Valtion saatavien takaisinperintä

Konkurssipesän pesänhoitajalla ja julkisselvittäjällä on velvollisuus huolehtia siitä, että viimeistään konkurssin päättyessä konkurssiasiamiehen toimiston maksamat massakulut tulevat maksetuksi takaisin valtiolle, jos konkurssipesän varat mahdollistavat kulujen takaisinperinnän.

Valvontatyössä on huomattu, että joissakin tilanteissa pesänhoitaja on tilittänyt rauenneessa konkurssissa varoja ulosottoon, vaikka konkurssiasiamiehen toimiston maksamia kuluja ei ollut palautettu valtiolle. Joissain tapauksissa myös ennakkojako-osuuksia on maksettu velkojille ennen kuin valtion massavelkaisia saatavia on maksettu takaisin valtiolle.